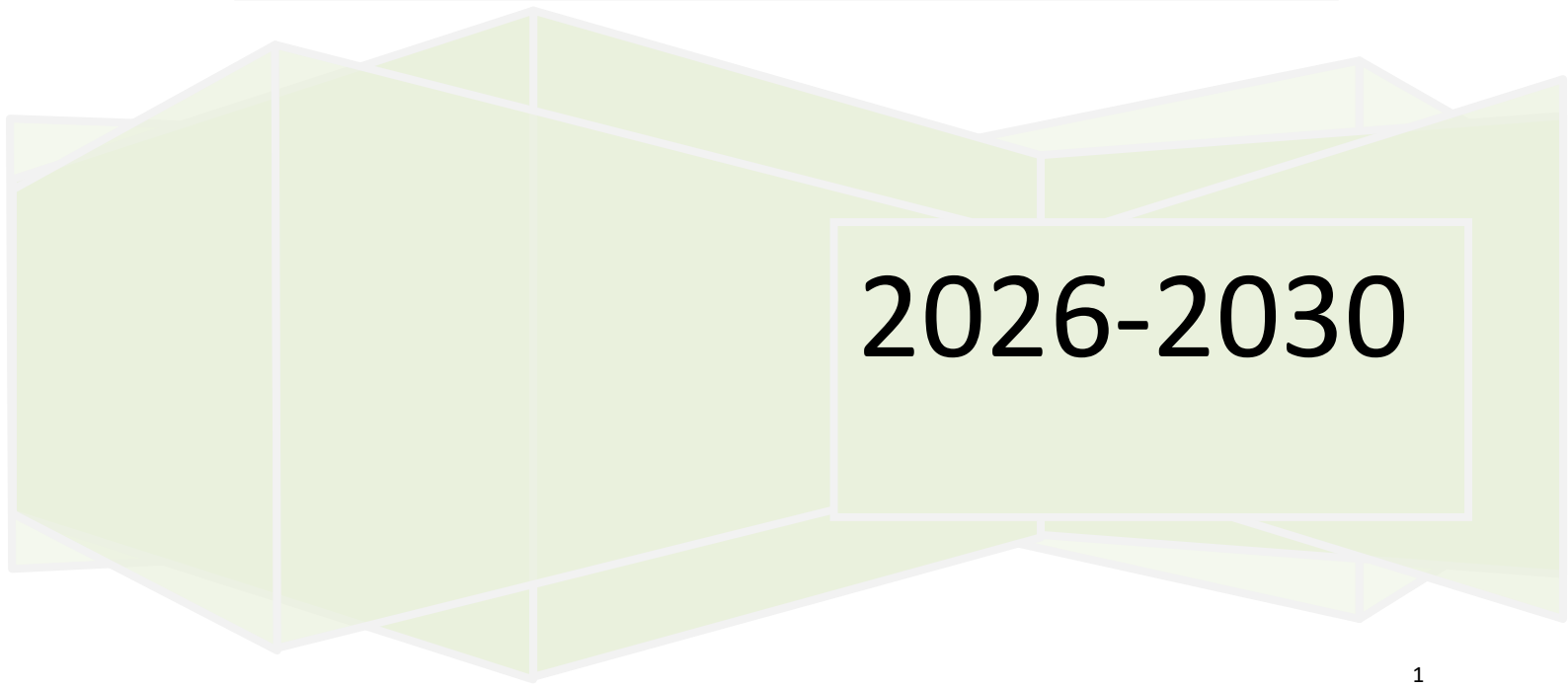

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Gminie Jabłoń

2026-2030

Spis treści

I. Wstęp.....	3
II. Metodologia opracowania Strategii	3
1. Zgodność z prawem wspólnotowym, krajowym i regionalnym.....	3
2. Podstawy prawne.....	4
3. Partycypacja społeczna w procesie tworzenia Strategii	6
III. Charakterystyka jednostki samorządu terytorialnego.....	8
1. Uwarunkowania administracyjne i położenie geograficzne.....	8
2. Demografia	9
3. Zasoby mieszkaniowe.....	12
4. Poziom życia. Rynek pracy.....	12
5. Oświata i wykształcenie ludności	17
6. Kultura i rekreacja.....	19
7. Służba zdrowia.....	21
IV. Diagnoza problemów społecznych w Gminie Jabłoń	22
1. Sytuacja materialno – bytowa rodzin.....	24
2. Ubóstwo....	32
3. Bezrobocie	32
4. Trudności opiekuńczo - wychowawcze.....	33
5. Problem uzależnień w Gminie Jabłoń – analiza wyników ankiety.....	34
6. Przemoc w rodzinie.....	37
7. Przestępczość w Gminie Jabłoń.....	39
8. Opieka nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.....	40
9. Analiza SWOT.....	43
10. Wnioski strategiczne.....	43
V. Struktura i założenia realizacji Strategii.....	44
1. Misja i wizja Gminy Jabłoń.....	44
2. Cel, zadania Strategii i harmonogram zadań.....	45
3. Podmiot realizacji strategii i źródła finansowania.....	47
4. Monitoring i ewaluacja Strategii.....	47
VI. Uwagi końcowe.....	49

I. WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jabłoń na lata 2026-2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki społecznej samorządu gminnego. Politykę społeczną należy rozumieć tu jako działalność władz na szczeblu gminnym w dziedzinie kształtowania warunków życia i pracy ludzi oraz stosunków społecznych, mająca na celu m.in. zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, zaspokajanie potrzeb wyższego rzędu, zapewnienie ładu społecznego. Polityka społeczna może być realizowana poprzez różne polityki szczegółowe, np. politykę zabezpieczenia społecznego i ochrony zdrowia, zatrudnienia, politykę oświatową, ochrony pracy, rodzinną, mieszkaniową, kulturalną (upowszechnianie kultury), a także zapobiegania patologiom społecznym. Niniejszy dokument jest planem działania ukierunkowanym na realizację przedsięwzięć w wymiarze długofalowym, w obszarze ukierunkowanym na zasoby ludzkie, na człowieka i społeczność traktowanych jako podmiot rozważań. W praktyce zaś, powinien stanowić skuteczny instrument przejścia od fazy interpretacji zjawisk i procesów społecznych do fazy społecznej przemiany.

II. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

1. Zgodność z prawem wspólnotowym, krajowym i regionalnym

Opracowana Strategia stanowi kontynuację działań przewidzianych i podejmowanych w latach 2021 - 2025, po dokonaniu ich ewaluacji i uaktualnienia. Jest zgodna z założeniami polityki państwa, jak Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia solidarności społecznej, Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030; regulacjami prawnymi polityki regionalnej na szczeblu wojewódzkim jak Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030 i powiatowymi, jak Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Parczewskim na Lata 2024 – 2030, a także innymi dokumentami strategicznymi przyjętymi przez gminę jak Strategia Rozwoju Elektromobilności dla Gminy Jabłoń na lata 2020-2035.

Dokument jest wynikiem współpracy pracowników Gminy Jabłoń z przedstawicielami instytucji działających w różnych płaszczyznach dziedzin ludzkiej aktywności, takich jak: służby zdrowia działającej na szczeblu gminnym, pracowników placówek oświatowych, kulturalnych, służb mundurowych oraz innych partnerów społeczno-gospodarczych.

Prace nad SRPS rozpoczęły się w styczniu 2025 r. powołaniem Gminnego Zespołu ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jabłoń na lata 2026-2030. Zadaniem Zespołu było m.in. konsultowanie, analizowanie badań i recenzowanie zapisów wypracowanych w trakcie roboczych, organizowanych zdalnie spotkań, z dbałością o zachowanie spójności i komplementarności SRPS z pozostałymi strategiami na szczeblu gminnym oraz wymiana poglądów i akceptacja propozycji rozwiązań zawartych w dokumencie.

2. Podstawy prawne

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych opracowana została w oparciu o wymogi ustawy z dnia 12 marca 2004r. (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.) o pomocy społecznej. Art. 17 ust 1 pkt. 1 cytowanej ustawy stanowi, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- 2) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej;
- 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;

- 10) praca socjalna;
- 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz usług sąsiedzkich;
- 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych;
- 14) dożywianie dzieci;
- 15) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- 16) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- 16a) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
- 19) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- 20) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej określa zakres konstruowanej Strategii, w której priorytetowe działania wiążą się ściśle z opracowaniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.

- diagnoza sytuacji społecznej,
- prognoza zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają także wpływ także inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- 1) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025r., poz. 1153 z późn. zm.),
- 2) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu

- alkoholizmowi (Dz. U. z 2023r., poz. 2151 z późn. zm.),
- 3) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023r., poz. 1939),
 - 4) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024r., poz. 917),
 - 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2024r., poz. 1673 z późn. zm.),
 - 6) ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2025r., poz. 1208 z późn. zm.),
 - 7) ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023r., poz. 1993 z późn. zm.),
 - 8) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025r., poz. 49 z późn. zm.),
 - 9) ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2025, poz. 214 z późn. zm.),
 - 10) ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2025r., poz. 83 z późn. zm.)
 - 11) ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025r., poz. 913 z późn. zm.),
 - 12) ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2023r., poz. 1335),
 - 13) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r., poz. 1338, z późn. zm.).

3. Partycypacja społeczna w procesie tworzenia Strategii

W celu zbadania opinii mieszkańców w zakresie występujących problemów społecznych wykorzystano badania ankietowe przeprowadzone w pierwszej połowie roku 2025, w ramach przygotowywania dokumentu: „Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Jabłoń”. Ankietyzacja pozwoliła na określenie problemów, potrzeb, oczekiwań mieszkańców Gminy Jabłoń w dziedzinie życia społecznego. Badanie przeprowadzone zostało dwoma metodami:

1. Metodą PAPI, opartą na bezpośrednim, indywidualnym wywiadzie kwestionariuszowym. Respondenci wypełniali papierowe ankiety pod nadzorem ankietera. Metoda ta skierowana była do osób, które ukończyły 18 rok życia.
2. Metodą CAWI, tj. wywiad wspomagany komputerowo przy pomocy strony www, poprzez wypełnienie ankiety elektronicznej. Metoda ta została zastosowana podczas badania dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych z terenu Gminy Jabłoń. Ponadto dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jabłoń na lata 2026 - 2030 poddany został konsultacjom społecznym w dniach od 01.11.2025r. do 15.11.2025r. Uwagi i propozycje można było zgłaszać podczas okresu trwania konsultacji drogą elektroniczną bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym, pocztą tradycyjną lub osobiście w formie pisemnej, na załączonym formularzu. Podczas trwających konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi.

Część analityczno – diagnostyczna SRPS została opracowana w oparciu o źródła pierwotne i wtórne, tj. statystyczne dane ilościowe i jakościowe opublikowane na portalach takich jak: GUS, Bank Danych Lokalnych, danych sprawozdawczych instytucji działających w omawianym zakresie dziedzinowym, jak np. *Ocena zasobów pomocy społecznej*; oraz o analizę danych otrzymanych w toku przeprowadzonych badań ankietowych oraz konsultacji społecznych. Wszystkie odnoszą się do obszaru objętego zainteresowaniem Strategii czyli jednostki administracyjnej jaką jest Gmina Jabłoń.

Określone na podstawie diagnozy priorytety i działania koncentrują się na obszarach:

- przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu osób starszych,
- rozwijania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i równoważenie szans dzieci i młodzieży z terenu Gminy Jabłoń w dostępie do edukacji i stworzenie młodemu pokoleniu możliwości wielopłaszczyznowego rozwoju,
- wspierania osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej,
- wspierania integracji osób długotrwale bezrobotnych poprzez rozwój usług społecznych oraz ich integracji na rynku pracy.

Strategie krajowe akcentują konieczność podejmowania działań na rzecz przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej, zgodnie z paradygmatem deinstytucjonalizacji przyjętym zarówno na szczeblu UE, jak i w polskiej krajowej polityce społecznej oraz zgodnie z dokumentem pt. *Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności*. Założenia te zostaną uwzględnione również w planowanych działaniach na szczeblu gminnym.

Strategia zawiera cel główny i trzy cele szczegółowe oraz przyporządkowane im działania priorytetowe wyznaczone do realizacji tych celów szczegółowych. W celu ułatwienia realizacji celów szczegółowych, zarówno cele, jak i priorytety są ze sobą związane i wynikają z przeprowadzonej diagnozy. Zawiera ona główne obszary społeczne oraz wskazanie grup osób w sposób szczególnie narażonych na konsekwencje występujących zjawisk problemowych. Wszystkie działania zaplanowane w dokumencie mają wpływ na osiągnięcie celu głównego w perspektywie roku 2030.

III.CHARAKTERYSTYKA JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

1. Uwarunkowania administracyjne i położenie geograficzne

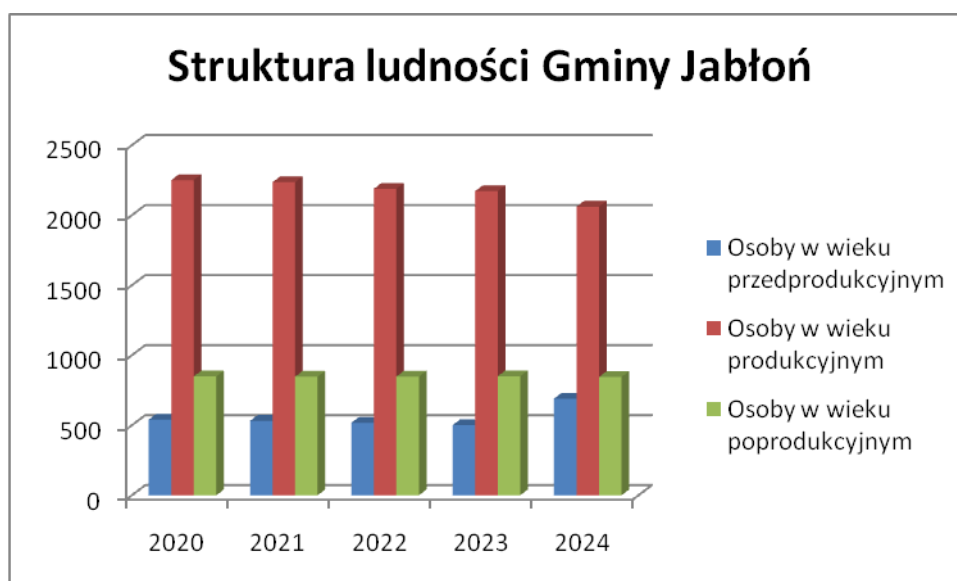
Gmina Jabłoń jest jedną z najmniejszych gmin należącą administracyjnie do Powiatu Parczewskiego, usytuowana w północno-wschodniej części Województwa Lubelskiego. Znajduje się w obszarze pogranicza polsko-białoruskiego, z najbliższymi przejściami granicznymi zlokalizowanymi w Sławatyczach (40 km) oraz Terespolu (75 km). Powierzchnia gminy wynosi niecałe 110 km², co stanowi 11,5% powierzchni powiatu parczewskiego. Gęstość zaludnienia w gminie kształtuje się na poziomie 32 osób/km² (w 2023r.), wobec nieznacznie większej wartości dla powiatu parczewskiego (34 osoby/km²) oraz 80 osób/km² dla Województwa Lubelskiego - jednego z 5 najslabiej zaludnionych województw w kraju.

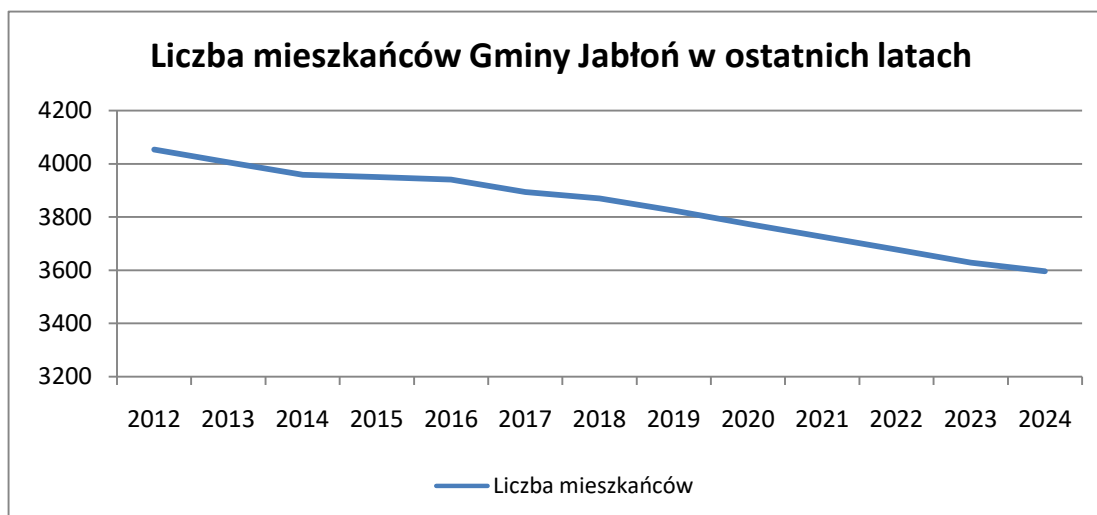
Gmina graniczy z następującymi jednostkami administracyjnymi: od zachodu z Gminą Milanów, od północy z Gminą Wisznice (powiat bialski), od wschodu z Gminą Podedwórze, od południowego-wschodu z Gminą Dębowa Kłoda, od południowego-zachodu z Gminą Parczew. Na terenie Gminy znajduje się 12 miejscowości, stanowiących zarazem 12 sołectw: Jabłoń, Kudry, Paszenki, Wantopol, Puchowa Góra, Kolano-Kolonia, Kolano, Holendernia, Kalinka, Gęś, Łubno, Dawidy.

Obszar Gminy Jabłoń znajduje się w obrębie mezoregionu Równina Parczewska, należącego do Polesia Zachodniego. Gmina leży w zlewisku rzek Zielawy i Piwoni. Rzeźba terenu Gminy jest monotonna. Wysokości względne wahają się w granicach 152-167 m n.p.m., a spadki terenu rzadko przekraczają 2%. Nizinny krajobraz Gminy urozmaicają lasy, pagórki piaszczysto-żwirowe, łąki, rowy melioracyjne, kanał Wieprz-Krzna i zbiorniki retencyjne. Wody płynące w Gminie to kanał Wieprz-Krzna oraz rzeka Muława –dopływ Zielawy, przepływające przez północne krańce Gminy. Cechująca naszą gminę niewielka liczba mieszkańców oraz rozproszona struktura osadnicza stanowią istotną barierę w rozwoju Gminy i realizacji inwestycji – szczególnie tych o charakterze sieciowym. Praktycznie cały obszar powiatu parczewskiego postrzegany jest jako peryferyjny i mało atrakcyjny dla inwestorów i turystów. Głównym celem rozwojowym Gminy jest ograniczanie zewnętrznych barier w rozwoju oraz jednocześnie wykorzystanie wewnętrznych potencjałów i możliwości. Cel ten realizuje porozumienie zawarte w formie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Doliny Zielawy 2023 – 2030, tj. partnerstwo 7 gmin: Jabłoń, Podedwórze, Rossosz, Sosnówka, Wisznice, Milanów i Łomazy.

2. Demografia

Na dzień 31.12.2024r. Gmina Jabłoń liczyła 3596 mieszkańców, z czego 49% stanowią kobiety (1753), a 51 % mężczyźni (1843). Nadal utrzymuje się tendencja nieznacznej przewagi liczby mężczyzn nad liczbą kobiet, jednakże stosunek ten dotyczy ludności w wieku dziecięcym – przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Zmiana tej relacji następuje w grupie wiekowej powyżej 65 r. ż., kiedy to kobiety zaczynają stanowić już ponad 65% populacji.

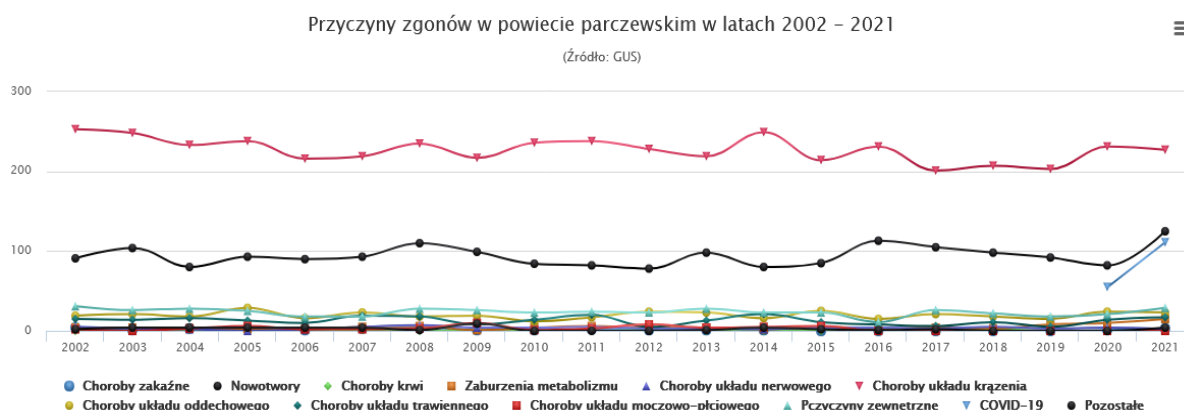

Rok	Liczba ludności	Urodzenia	Zgony	Zameldowania* (bez urodzeń)	Wymeldowania*	Małżeństwa (zarejestrowane)	Rozwody (zarejestrowane)
2007	4258	41	55	153	177	25	
2008	4222	35	70	72	63	25	
2009	4167	35	70	70	65	28	10
2010	4155	40	44	84	62	32	1
2011	4090	34	55	83	110	31	
2012	4053	37	53	72	67	22	5
2013	4005	36	44	78	94	19	7
2014	3958	31	55	86	86	21	5
2015	3950	49	55	88	55	17	12
2016	3940	43	50	88	58	19	3
2017	3893	32	57	73	74	22	8
2018	3870	38	55	116	89	22	22
2019	3824	45	60	78	71	20	11
2020	3773	31	65	74	69	10	8
2021	3726	41	74	93	73	16	6
2022	3677	29	60	95	92	10	9
2023	3628	26	52	59	61	12	7
2024	3596	29	44	44	78	16	5

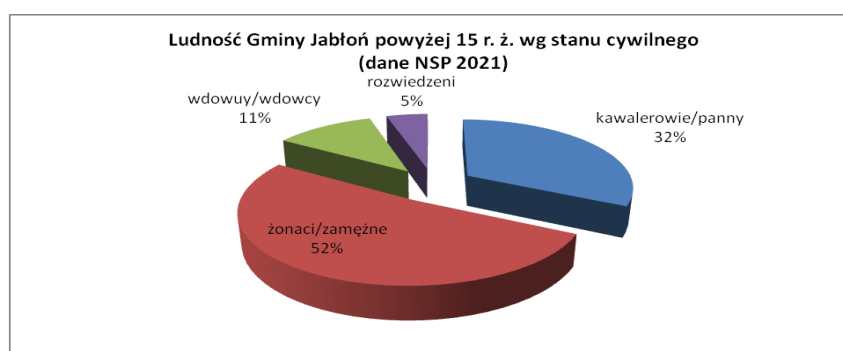
W ostatnich latach liczba mieszkańców Gminy Jabłoń systematycznie spada – z 3681 osób w 2022 roku do 3596 w 2024 roku. W 2024 roku największą grupę stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym (2061 osób), natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym (845) przewyższa liczbę mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (690), co może wskazywać na starzenie się społeczeństwa. Wskaźnik urodzeń utrzymuje się na niskim poziomie – w 2024 roku odnotowano 28 narodzin, co nie rekompensuje liczby zgonów (44). Pozytywnym

trendem jest natomiast spadek liczby zgonów na przestrzeni ostatnich lat (z 60 w 2022 roku do 44 w 2024 roku) oraz malejąca liczba rozwodów (z 9 w 2022 roku do 5 w 2024 roku).

Na koniec roku 2024 Gmina Jabłoń ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -8. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -4,55 na 1000 mieszkańców gminy Jabłoń. W 2024 roku urodziło się 14 dzieci, zaś zmarło 22 osób. W 2021 roku 45,5% zgonów w gminie Jabłoń spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 21,5% zgonów w gminie Jabłoń były nowotwory, a 4,0% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności Gminy Jabłoń przypada 15,33 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa lubelskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju.

Mieszkańcy Gminy Jabłoń zawierają mniej małżeństw. 28,8% mieszkańców gminy Jabłoń jest stanu wolnego, 56,5% żyje w małżeństwie, 3,1% mieszkańców jest po rozwodzie, a 11,3% to wdowy/wdowcy. W 2023 roku zarejestrowano 18 zameldowań na pobyt stały w ruchu wewnętrznym oraz 38 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Jabłoń -20. W tym samym roku 2 osoby zameldowały się z zamiarem pobytu stałego z zagranicy oraz nie zarejestrowano zagranicznych wymeldowań – co daje saldo migracji zagranicznych wynoszące 2.

3. Zasoby mieszkaniowe

Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Jabłoń w roku 2023 to 1075 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 357 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Według danych za 2023 r. w Polsce przypada 420 mieszkań na 1000 mieszkańców. Średnia europejska to 516. W stosunku do średniej w Polsce większa jest jednak przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (89,8 m²). Dane wskazują, że przeciętna liczba osób przypadających na mieszkanie jest nieco większa od wskaźników krajowych, co powoduje zrównanie wartości wskaźników w kraju i gminie co do przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania przypadającej na 1 osobę (32m²).

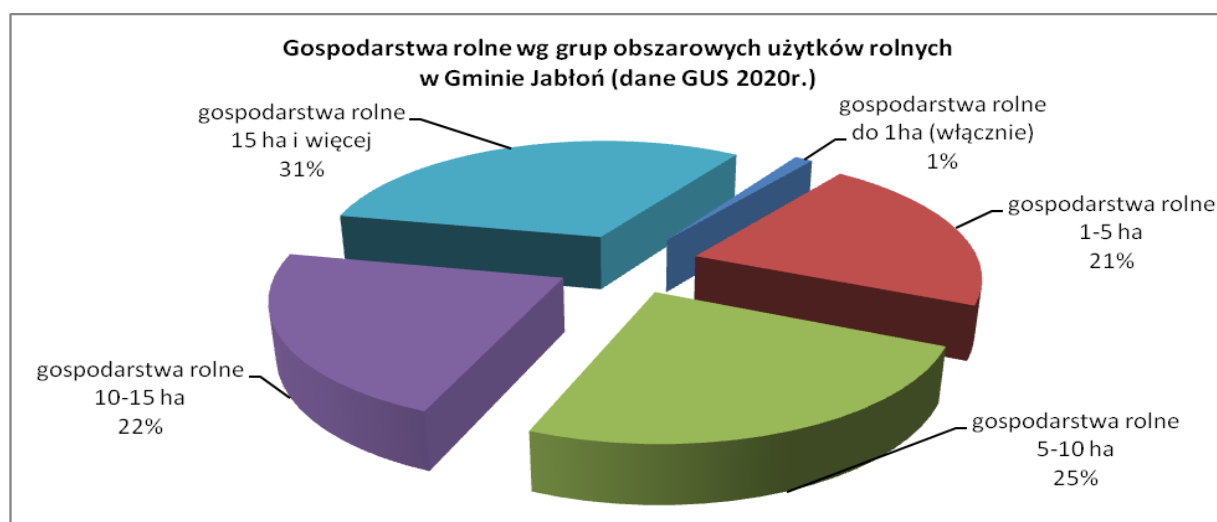
Gmina Jabłoń dysponuje 10 mieszkaniami komunalnymi, w tym jeden jest lokalem socjalnym, przeznaczonym dla osób o najniższych dochodach lub pozbawionych dochodów.

Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne na koniec roku 2023 odnotowano, iż 87,6 % mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 24,1 % mieszkań posiada przyłącze do kanalizacji. 80,8 % nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 77,1 % mieszkań posiada łazienkę, 72% korzysta z centralnego ogrzewania, a 0,00% z gazu sieciowego. Odnotowuje się zatem nieznaczny ale jednak wzrost wyposażenia mieszkań w instalacje sanitarne i sieciowe.

4. Poziom życia. Rynek pracy

Gmina Jabłoń jest gminą typowo rolniczą. Rozwojowi rolnictwa sprzyjają występujące na terenie gminy średniej jakości gleby, łatwe w uprawie mechanicznej oraz dobre warunki klimatyczne. Przeważają gleby bielcowe wytworzone z pyłów gliniastych. Niewielki stopień stanowią gleby pochodzenia torfowego i bagiennego. Dominują grunty klasy IVa i IVb zajmując powierzchnię 3476 ha, co stanowi 61,4% ogólnej powierzchni gruntów ornych, natomiast grunty klasy III zajmują 1338 ha co stanowi 23,8%. Gruntów ornych klasy II jest 51 ha, klasy V - 904 ha, i VI - 112 ha. Powierzchnia Gminy Jabłoń wynosi 11098 ha, w tym grunty orne - 7 372,01 ha (66,43 %), łąki i pastwiska trwałe – 1667,59 (15,03%). Grunty pod lasami i zadrzewieniami zajmują 1 376,16 ha (12,40 %), pozostałe grunty - 321,44 ha (2,90 %). Lasy prywatne obejmują 793 ha, zaś do własności publicznej ogółem należy 583,16 ha gruntów leśnych znajdujących się pod zarządem lasów Państwowych.

Analiza danych GUS z 2020r. o powierzchni upraw wskazuje na największy udział zbóż takich jak: pszenżyto - 1426,42 ha, pszenica - 1339,56 ha, rzepak - 1338,45 ha i jęczmień – 797,65 ha. Inne popularne uprawy to: mieszanki zbożowe – 407,75 ha, kukurydza na ziarno – 234,76 ha, owies – 228,62 ha, żyto – 41,13 ha. Poza zbożami uprawia się także rośliny przemysłowe do których należą buraki cukrowe, chmiel, tytoń oraz inna zioła (rośliny lecznicze) i oleiste – razem: 150,63 ha. W stosunku do lat ubiegłych zmniejszyła się powierzchnia uprawy ziemniaka – 66,90 ha. Na terenie Gminy uprawia się także warzywa gruntowe - 70,15 ha i strączkowe jadalne suche - 35,15 ha. Powierzchnia sadów obejmowała 99,36 ha. W 2020r. sadownictwem zajmowało się 48 gospodarstw indywidualnych. Część gospodarstw rolnych (około 64%) zajmuje się hodowlą bydła, trzody chlewnej oraz drobiu, głównie kurzego.

Z danych spisu rolnego (GUS) wykonanego w 2020 roku wynika, iż na terenie Gminy Jabłoń zarejestrowanych było wówczas łącznie 581 indywidualnych gospodarstw rolnych.

Struktura wielkości tych gospodarstw przedstawia się następująco:

do 1 ha – 1 %

1 - 5 ha – 21 %

5 - 10 ha – 25 %

10-15 ha – 22%

powyżej 15 ha – 31 %.

Ogólna powierzchnia rolna wszystkich gospodarstw w Gminie w 2020 roku wynosiła:

10 049,79 ha, z czego 65 % powierzchni jest częścią gospodarstw większych niż 15 ha.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jabłoń na lata 2026 – 2030

Wielkość gospodarstwa	Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych	Powierzchnia w ha
gospodarstwa rolne do 1 ha	7	8,35
gospodarstwa rolne 1-5 ha	123	438,66
gospodarstwa rolne 5-10 ha	143	1307,01
gospodarstwa rolne 10-15 ha	128	1732,59
gospodarstwa rolne 15 ha i więcej	180	6563,18
	581	10049,79

Podział gospodarstw domowych ze względu na uzyskiwany dochód uzyskany w spisie rolnym przeprowadzonym w 2020r. wykazał na terenie Gminy Jabłoń 581 gospodarstw domowych uzyskujących dochód z działalności rolniczej (317 gospodarstw deklarowało gospodarstwo rolne jako główne źródło utrzymania), 225 z dochodem z pracy najemnej (dla 126 gospodarstw domowych to główne źródło dochodu), 136 utrzymujących się z emerytury/renty (46 gospodarstw to główne źródło dochodu), 87 z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą (dla 3 gospodarstw to główne źródło środków finansowych) oraz 40 z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej (dla 20 gosp. domowych działalność gosp. jest głównym źródłem utrzymania).

W Gminie Jabłoń w 2023 roku w gospodarce narodowej zatrudnionym było na 1346 mieszkańców (dane GUS pochodzące z Banku Danych Lokalnych nie uwzględniają pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego - wynika z tego różnica między danymi ogółem dla Polski i danymi dla Polski według podziału terytorialnego). W tym 613 w sektorze rolniczym, 188 w sektorze przemysłowym i 545 osób w sektorze usługowym. 58 % wszystkich pracujących ogółem stanowią mężczyźni, a 42 % kobiety. Bezrobocie rejestrowane w gminie Jabłoń wynosiło w 2023 roku 4,8 % (4,6 % wśród kobiet i 5,0% wśród mężczyzn).

W Gminie Jabłoń w roku 2024 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 246 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 171 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, oraz 75 podmiotów mających osobowość prawną (spółki, spółdzielnie, stowarzyszenia, organizacje) lub będące jednostkami organizacyjnymi niemającymi osobowości prawnej. Z 246 podmiotów około 92% stanowi własność prywatną – pozostała zaś jest własnością sektora publicznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jabłoń na lata 2026 – 2030

	2020	2021	2022	2023	2024
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie Gminy Jabłoń	214	226	229	238	246
sektor publiczny - ogółem	15	15	11	15	16
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	11	11	11	11	12
sektor prywatny - ogółem	197	209	211	220	227
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	148	160	160	168	171
sektor prywatny - spółki handlowe	4	4	4	4	7
sektor prywatny - spółdzielnie	2	2	2	1	1
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	17	7	7	7	7

Stosunek przewagi podmiotów (głównie działalności gospodarczych) nowo zarejestrowanych wobec wyrejestrowanych utrzymuje się od lat na podobnym poziomie. W 2024 roku zarejestrowano 14 nowych podmiotów, a 6 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2020-2024 najwięcej (26) podmiotów zarejestrowano w roku 2024, a najmniej (17) w roku 2020 i 2022.

Rodzaj zarejestrowanej działalności (kod PKD)	2020	2021	2022	2023	2024
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ogółem	48	60	60	68	71
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		0	0		
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	2	5	6	9	1
Sekcja F – Budownictwo	4	6	8	7	6
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1	1	1	6	6
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	4	5	2	2	1
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi					
Sekcja J – Informacja i komunikacja					
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa					
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości					
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna					0
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca		0	0	0	1
Sekcja P – Edukacja					
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna					

Analizując rejestr ostatnich pięciu latach pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających od 0 do 9 pracowników. Podmioty zatrudniające od 10 do 49 pracowników nie przekraczają 5%,

zaś tylko 2 nich zatrudnia więcej niż 50 pracowników. W 2024 roku 5 % (13) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 25 % (61) podmiotów, a 70 % (172) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Jabłoń najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są: budownictwo (21%), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21 %), oraz przetwórstwo przemysłowe (12%).

	2020	2021	2022	2023	2024
Podmioty wg klas wielkości (liczby zatrudnianych pracowników ogółem)	214	226	229	238	246
Liczba osób zatrudnionych 0-9	202	214	218	228	236
Liczba osób zatrudnionych 10-49	10	10	9	8	8
Liczba osób zatrudnionych 50-249	2	2	2	2	2

Z danych lokalnych GUS wynika, że liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych systematycznie maleje. W tej grupie osób odnotować można zmianę relacji płci. Po roku 2020 zmniejszyła się liczba bezrobotnych zarejestrowanych kobiet, wzrosła natomiast liczba mężczyzn. Wśród ogółu liczba osób długotrwale bezrobotnych oscyluje na poziomie 50%-65%.

Gmina Jabłoń. Bezrobotni zarejestrowani (długotrwale bezrobotni) wg płci w gminach. Dane GUS					
Rok	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba osób ogółem	105	92	96	94	80
W tym mężczyźni	47	47	57	56	47
W tym kobiety	56	45	39	38	33
Długotrwale bezrobotni /w ogólnej liczbie/	58	60	65	62	53

5. Oświata i wykształcenie ludności

Według danych GUS z 2023r. 19,73 % mieszkańców Gminy Jabłoń jest w wieku potencjalnej nauki szkolnej (7-24 lata). 3,71 % ogółu ludności zalicza się do przedziału 3-6 lat – tj. wychowania przedszkolnego i 2,19 % w przedziale wieku (0-2), tj. w wieku żłobkowym. Dane liczbowe pochodzące z rejestru osób zameldowanych nie odzwierciedlają w pełni liczby osób faktycznie zamieszkujących na terenie Gminy. Dzieci uczęszczają do szkół także poza obszarem Gminy Jabłoń – zarówno szkół ponadpodstawowych jak i podstawowych.

W Gminie Jabłoń funkcjonują obecnie cztery szkoły podstawowe: w Jabłoniu, Dawidach, Kolanie, Gęsi oraz Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Jabłoniu. Wymienione szkoły podstawowe, za wyjątkiem SP w Jabłoniu są placówkami pod zarządem stowarzyszeń utworzonych przez rodziców uczących się dzieci i zatrudnionych nauczycieli (Kolano – Stowarzyszenie „Nadzieja”, Dawidy – Stowarzyszenie „Szkoła Marzeń”). W miejscowości Gęś szkoła prowadzona jest przez organizację pożytku publicznego: Stowarzyszenie Edukator w Łomży. Szkoły działające w Gminie są również miejscem zatrudnienia dla kadry nauczycielskiej i obsługi. W 2023 roku szkoły podstawowe zapewniały średnio około 35 etatów dla nauczycieli zatrudnionych w wymiarze pełnego bądź niepełnego zatrudnienia. Szkoła ponadpodstawowa zaś 27 etatów w technikum i około 5 uśrednionych etatów dla nauczycieli w branżowej szkole I stopnia.

W szkołach podstawowych w Gminie ogółem uczy się 242 uczniów (to stan z 2024r.). W ubiegłych latach liczba ta systematycznie malała z 232, 236, 242 i 249 odpowiednio w: 2023r., 2022r., 2021r. i 2020r. W 2024r. w technikum uczyło się 252 uczniów i 54 w szkole branżowej. Zespół Szkół jest wyposażony w internat, w którym zamieszkiwało 121 uczniów (dane z 2024r.)

Zmniejsza się także liczba dzieci w wieku przedszkolnym. Według danych GUS w 2024 roku funkcjonowały cztery punkty przedszkolne (przy każdej ze szkół podstawowych) z 10 oddziałami przedszkolnymi. Obejmowały one opiekę nad liczbą dzieci wskazaną w tabeli poniżej

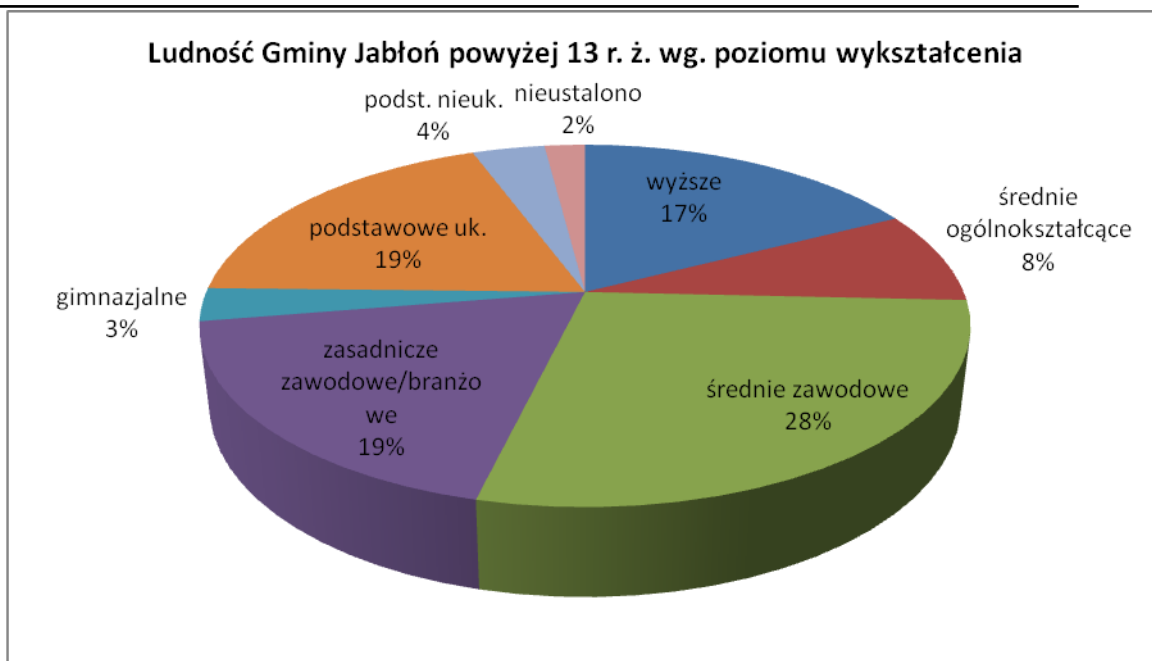
	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba dzieci do 2 lat	107	10 6	85	7 7	70
Liczba dzieci w wieku 3 - 5 lat	117	10 3	10 1	1 05	102

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jabłoń na lata 2026 – 2030

Liczba dzieci w wieku 6 lat	30	47	41	26	31
SUMA	254	256	227	208	203

Od stycznia 2021r. na terenie Gminy Jabłoń funkcjonuje Gminny Żłobek „Jabłuszko” zlokalizowany w budynku Szkoły Podstawowej im. „SGO Polesie” w Jabłoniu. Pomieszczenia dawnego Gimnazjum zostały dostosowane w ramach zadania „Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania pomieszczeń parteru w budynku oświatowym na żłobek w m. Jabłoń”. Otwarte zostały dwa oddziały żłobkowe, łącznie dla 25 dzieci do lat 3. Gminny Żłobek „Jabłuszko” w Jabłoniu powstał dzięki realizacji projektu pn.. „Gmina Jabłoń dla Maluszków”. Opiekę sprawują 4 opiekunki, 2 pomoce opiekunek, sprzątaczką, pielęgniarką oraz dyrektorem. Dodatkowo zapewnione jest wsparcie psychologa i logopedy.

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku 16,51 % ludności Gminy Jabłoń posiada wykształcenie wyższe, 38,76 % wykształcenie średnie i policealne (średnie ogólnokształcące i średnie zawodowe), a 18,05 % zasadnicze zawodowe/branżowe. Wykształceniem gimnazjalnym legitymuje się 2,90 % mieszkańców, 18,60 % podstawowym ukończonym, zaś 3,49 % mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. Struktura ludności według poziomu wykształcenia różni się w zależności od płci. Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet najwięcej było osób legitymujących się wykształceniem średnim. Wśród osób o wykształceniu średnim zawodowym więcej było mężczyzn niż kobiet i w porównaniu do NSP z 2011 r. wzrósł ich udział. Natomiast w grupie osób z wykształceniem ogólnokształcącym, nadal przeważały kobiety. Wśród osób z wyższym wykształceniem większy odsetek stanowią kobiety (60,55 % ogółu osób z wyższym wykształceniem). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie średnie i policealne (37,87 % mężczyzn) oraz wykształcenie zasadnicze zawodowe (22,15 %) gimnazjalne oraz podstawowe ukończone (3,50% + 17,89 %).

6. Kultura i rekreacja

Gminny Ośrodek Kultury w Jabłoniu jest główną placówką odpowiedzialną za organizację imprez oświatowych, artystycznych, rozrywkowych i sportowych dla mieszkańców Gminy. GOK posiada 3 placówki terenowe: Wiejski Dom Kultury w Paszenkach, Wiejski Dom Kultury w Kolanie oraz Świetlicę Wiejską w Kalince. GOK współpracuje ze wszystkimi szkołami na terenie gminy, z organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami, fundacjami, jednostkami administracji rządowej i także parafiami na rzecz aktywnego uczestnictwa w kulturze, współtworzenia jej wartości oraz upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i za granicą.

Placówka organizuje imprezy oświatowe, artystyczne, rozrywkowe i sportowe dla mieszkańców gminy. Utrwalane są tradycje narodowe i patriotyczne oraz obrzędy i tradycje regionalne. Gromadzi, dokumentuje i udostępnia dobra kultury lokalnej, tworzy warunki dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego, organizowanie różnorodnych form pracy z dziećmi i na rzecz dzieci. Wspiera działalność wydawniczą i promuje Gminę Jabłoń na terenie całej Lubelszczyzny. Ponadto w GOK w Jabłoniu odbywają się zajęcia świetlicowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych, zajęcia lekcyjne, kursy, szkolenia, zebrania. GOK jest organizatorem lub współorganizatorem wielu imprez, m.in. konkursy plastyczne, literackie i historyczne, próby zespołów, chórów i Małych Form Teatralnych, nauka śpiewu i gry na instrumentach, koncerty, widowiska teatralne i obrzędowe, przeglądy pieśni, zajęcia

informatyczne, plastyczne, teatralne, recytatorskie i florystyczne, kiermasze świąteczne, rajdy rowerowe, zajęcia sportowe i rekreacyjne, wyścigi kolarskie, biegi uliczne, uroczystości patriotyczne i sezonowe związane z pracą na roli.

W Gminie Jabłoń dla mieszkańców dostępna jest również Biblioteka Publiczna z siedzibą w Jabłoniu wraz z jej trzema filiami w: Gęsi, Kolanie i Paszenkach. W swojej podstawowej działalności zatrudniają one 6- 8 pracowników. Od roku 2020 zmniejszył się księgozbiór bibliotek z 15081 woluminów do 14408 w 2023r. Wzrosła natomiast liczba czytelników oraz liczba wypożyczeń na zewnątrz. Główna siedziba biblioteki przystosowana jest do potrzeb osób niepełnosprawnych. Obiekt wyposażony został w nowoczesny sprzęt (TV, playstation, nagłośnienie, projektor i ekran, tablica interaktywna, urządzenie wielofunkcyjne), sprzęt komputerowy z oprogramowaniem oraz meble. Powstała sala zabaw dla dzieci, która dostosowana jest do potrzeb dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.

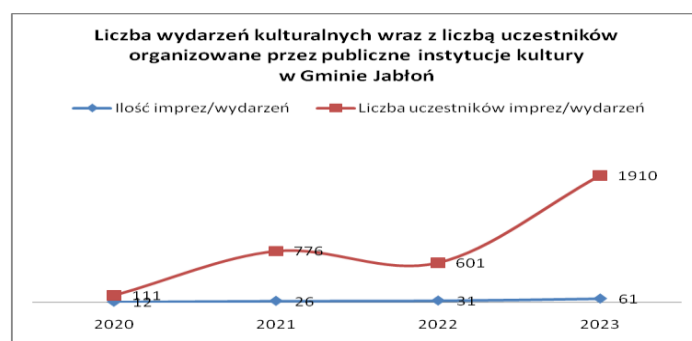
Na terenie gminy dostępna jest jedna sala widowiskowa, w której znajduje się 180 standardowych miejsc dla widzów.

W miejscowości Jabłoń mieści się Muzeum Augusta Zamoyskiego. Od roku 2021, kiedy to władze samorządowe dokonały uroczystego otwarcia nowej siedziby, jedynego na świecie Muzeum Augusta Zamoyskiego odnotowano bardzo duży wzrost liczby odwiedzających (1603 w roku 2023 w stosunku do 135 zwiedzających z roku 2020). Obiekt Muzeum został gruntownie wyremontowany (wymieniono pokrycie dachowe, wymianę stolarki okiennej, ocieplenie i renowację elewacji obiektu, montaż pompy ciepła oraz wymianę instalacji wewnętrznych). Ponadto, wykonano aranżację obiektu wraz z zakupem i montażem wyposażenia oraz dokonano zagospodarowania przestrzeni publicznej wokół niego. W zbiorach Muzeum znajdują się pamiątki po rodzinie Zamoyskich, materiały archiwalne w tym fotografie, listy, dokumenty, liczną korespondencję z mieszkańcami Jabłonia, także nagrane rozmowy z osobami znającymi osobiście artystę.

Na terenie Gminy Jabłoń działa także Klub Sportowy Olimpia Jabłoń. Został założony 30 lipca 2018 roku. Od ponad 6 lat oferuje głównie zajęcia związane z dyscyplinami takimi jak piłka nożna i siatkówka. Dysponuje także siłownią zlokalizowaną w nowoczesnym budynku mieszczącym się przy stadionie – dostępną dla aktywnych zawodników Klubu.

Według danych GUS z 2024 w Gminie Jabłoń działają 2 kluby sportowe zrzeszające 154 członków (105 mężczyzn i 49 ćwiczących kobiet). Aktywnych było 5 sekcji sportowych obsługiwanych przez 6 trenerów. Infrastruktura sportowa Gminy to 1 stadion, 2 boiska piłkarskie, 2 boiska do piłki siatkowej i 2 do koszykówki, 2 boiska wielozadaniowe – uniwersalne, 1 hala sportowa 36x19 dostosowana dla osób niepełnosprawnych i 5 siłowni zewnętrznych.

Z Banku Danych Lokalnych GUS wynika także, że na przestrzeni lat 2020-2023 widoczny jest wyraźny wzrost liczby wydarzeń kulturalnych organizowanych przez jednostki publiczne oraz znaczny wzrost udziału uczestników tych wydarzeń.

7. Służba Zdrowia

Jedynym na terenie Gminy Jabłoń obiektem służby zdrowia jest Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Jabłoni. Podstawowa opieka zdrowotna świadczona jest mieszkańcom w ogólnym zakresie. Porady specjalistyczne udzielane są na podstawie skierowań w Parczewie, w Białej Podlaskiej bądź w Lublinie. Na terenie Gminy Jabłoń znajduje się 1 apteka, obsługiwana przez dwóch magistrów farmaceutów. Z danych GUS wynika, iż w 2023 roku znacząco zmalała liczba porad lekarskich udzielonych przez poradnię, w stosunku do lat ubiegłych.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna w Jabłoni - porady lekarskie				
Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba udzielonych porad lekarskich	14988	16562	16 065	3310

Podstawową placówką świadczącą poradnictwo specjalistyczne, ambulatoryjne usługi zdrowotne, oraz leczenie szpitalne na terenie powiatu parczewskiego jest Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Parczewie. W ramach lecznictwa uzdrowiskowego w regionie funkcjonują: szpitale uzdrowiskowe, sanatoria i zakłady przyrodolecznicze w Nałęczowie, Poniatowej, Adampolu i Krasnobrodzie.

IV. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE JABŁOŃ

Badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców Gminy Jabłoń zawierało pytanie o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców Gminy Jabłoń.

Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców				
Problem	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Zdecydowanie nieistotny
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	15%	22%	59%	4%
Uzależnienia behawioralne (hazard, uzależnienie od Internetu, nowoczesne technologie)	17%	49%	32%	2%

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jabłoń na lata 2026 – 2030

Uzależnienie od alkoholu	37%	56%	7%	0%
Bezrobocie	29%	59%	10%	2%
Bieda, ubóstwo	24%	52%	22%	2%
Zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia, kompulsywne objadanie się)	5%	24%	66%	5%
Przestępczość	10%	12%	71%	7%
Cyberprzemoc	15%	44%	41%	0%
Przemoc domowa	12%	24%	62%	2%
Uzależnienie od narkotyków, dopalaczy	9%	37%	54%	0%
Uzależnienie od papierosów	15%	22%	59%	4%

Z powyższej tabeli wynika, że dla mieszkańców Gminy Jabłoń najistotniejszymi problemami społecznymi lokalnego środowiska są: **uzależnienie od alkoholu, oraz bezrobocie , bieda i ubóstwo**. Za istotne uważają także **uzależnienia behawioralne** (hazard, uzależnienie od Internetu, nowoczesne technologie) oraz **cyberprzemoc**.

Mieszkańcy wyrazili swoją opinię na temat różnego rodzaju uzależnień. Respondenci dokonywali subiektywnej oceny zaprezentowanych uzależnień od bardzo powszechnego zjawiska do jego braku. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższa tabela.

	Bardzo powszechne	Dość powszechne	Dość rzadkie	Bardzo rzadkie	Nie występuje
Alkoholizm	24%	66%	10%	0%	0%
Narkomania	2%	10%	49%	37%	2%
Nikotynizm	39%	52%	7%	2%	0%
Zakupoholizm (uzależnienie od	0%	7%	10%	44%	39%

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jabłoń na lata 2026 – 2030

zakupów)					
Pracoholizm (uzależnienie od pracy)	0%	5%	17%	44%	34%
Siecioholizm (uzależnienie od Internetu)	5%	58%	17%	15%	5%
Uzależnienie od hazardu	0%	2%	27%	51%	20%
Zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia, jedzenioholizm)	0%	12%	22%	39%	27%

Ankietowani mieszkańcy Gminy Jabłoń uznali, że z zaproponowanych w tabeli zjawisk uzależnień bardzo powszechnymi¹ w ich środowisku są: **nikotynizm (91%), alkoholizm (90%) oraz siecioholizm (63%).**

1. Sytuacja materialno – bytowa rodzin

W Gminie Jabłoń zarejestrowanych jest około 1100 gospodarstw domowych (dane uzyskane na podstawie liczby aktualnych deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami). Celem oszacowania poziomu materialnego mieszkańców gminy można posłużyć się danymi o liczbie przyznanych świadczeń w formie bonu energetycznego wypłaconego w drugiej połowie 2024r. Świadczenie to było wsparciem finansowym skierowanym do gospodarstw o najniższym dochodzie. Dochód zaś obliczany był na podstawie danych za 2023r. 317 gospodarstw domowych wykazało się dochodem miesięcznym w przeliczeniu na osobę w rodzinie w wysokości poniżej 2500 zł w przypadku osób samotnie gospodarujących i 1700 zł dla gospodarstw wieloosobowych. Jest to zatem około 30% całości gospodarstw domowych. Tak uzyskane dane nie oddają jednak w pełni faktycznej sytuacji dochodowej rodzin z uwagi na fakt, iż wielu z mieszkańców jest właścicielami gruntów rolnych. Dochód z ziemi obliczany jest na podstawie przeciętnego dochodu uzyskiwanego szacunkowo z hektara (przelicznik publikowany corocznie przez Prezesa GUS), którego wartość jest

¹Suma odpowiedzi: bardzo powszechne i dość powszechne.

wyższa od faktycznie uzyskiwanych dochodów z posiadanej ziemi. Osoby te i gospodarstwa domowe posiadające ziemię zostają tym samym często zdyskwalifikowane z przyznawanej pomocy choć faktycznie znajdują się w kręgu rodzin najuboższych. Nie korzystają one również ze świadczeń z pomocy społecznej ani świadczeń rodzinnych ponieważ nie kwalifikują się do niej z racji posiadania „hipotetycznego dochodu” z posiadanej ziemi.

Niewątpliwym wpływ na poprawę warunków życia rodzin z małoletnimi dziećmi miało wejście w życie programu wypłaty świadczenia wychowawczego. Według danych w 2023 roku świadczenie wychowawcze było wypłacane na 600 dzieci w wieku od 0-18 roku życia z Gminy Jabłoń (dane GUS). Rodziny z dziećmi najmłodszymi otrzymywały w ostatnich latach także wsparcie finansowe pod postacią Rodzinnego Kapitału Opiekuńczego oraz obecnie innych form pomocy finansowej jak dopłata do żłobka czy do osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem w czasie pracy rodzica.

Polityka rodzinna realizowana przez Gminę Jabłoń finansowana jest ze środków budżetu państwa za pośrednictwem ZUS oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Analiza wypłat świadczeń wypłacanych w formie zasiłków rodzinnych, świadczeń dla osób legitymujących się orzeczeniami o niepełnosprawności pozwala dostrzec pewne tendencje w sytuacji materialno – zdrowotnej rodzin korzystających.

1.1. Świadczenia rodzinne

Od roku 2018 systematycznie zmniejsza się liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych. Przyczyną tej sytuacji jest wzrost płacy minimalnej przy jednoczesnym pozostawaniu na niezmiennym poziomie kryterium dochodu w rodzinie, uprawniającym do pobierania świadczeń rodzinnych. W każdym roku na liczbę świadczeniobiorców w gminie o rolniczym charakterze ma także wpływ dochód roczny z hektara publikowany przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, stanowiący podstawę wyliczenia dochodów rodzin utrzymujących się z pracy w gospodarstwie rolnym. Ten statystyczny dochód nie zawsze znajduje odbicie w sytuacji materialnej rodzin posiadających ziemię, ma jednak zasadniczy wpływ na ubieganie się o prawo do świadczeń. Podwyższenie kwoty minimalnego wynagrodzenia z pracy, przy wzroście cen z towarów i usług nie musi powodować polepszenia się kondycji finansowej rodzin, jednakże znajduje odbicie w ustaniu prawa do świadczeń zależnych od dochodu. Kwoty zasiłków rodzinnych oraz dodatków do niego od

kilku lat pozostają niezmiennie zatem zmniejszają się wydatki budżetowe na wypłaty tej formy pomocy.

	Liczba rodzin				
	2020	2021	2022	2023	2024
Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami	114	102	84	69	47

Kwota zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka

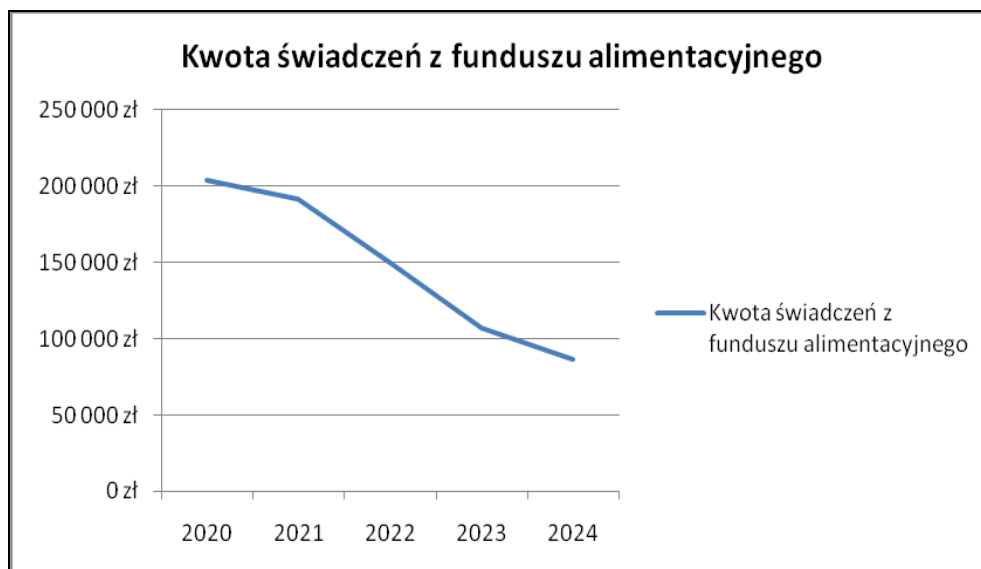
Rok	Kwota
2018	664 405,25 zł
2019	581 425,00 zł
2020	546 464,25 zł
2021	502 463,47 zł
2022	375 991,32 zł
2023	306 906,82 zł
2024	228 825,18 zł

Podobna sytuacja występuje w zakresie kwot świadczeń wypłacanych z mocy ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Na przestrzeni ubiegłych lat znacząco zmniejszyła się liczba rodzin i uprawnionych do korzystania ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Na taką sytuację w gminie ma wpływ dorastanie dzieci dotychczas uprawnionych wraz z zakańczaniem nauki.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jabłoń na lata 2026 – 2030

	2020	2021	2022	2023	2024
Ogólna kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego	203836 zł	191497 zł	149956 zł	107266 zł	86344 zł

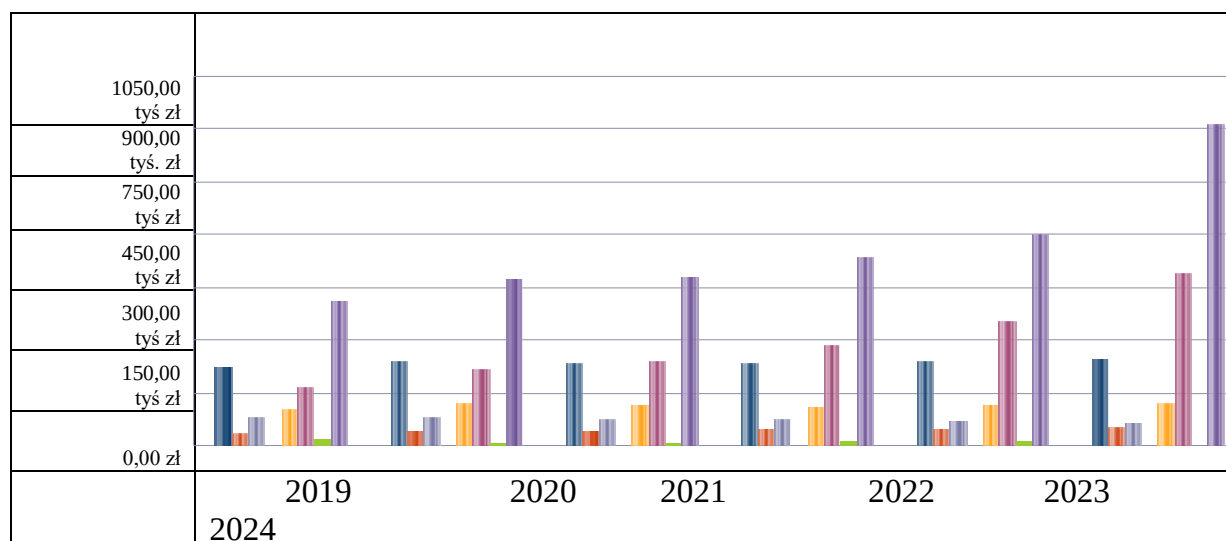

Na szczególną uwagę zasługuje kwestia wsparcia finansowego dla osób legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Z uwagi na zmiany przepisów, które weszły w życie od stycznia 2024r. w zakresie ustalania prawa do świadczeń pielęgnacyjnych wzrosła liczba osób pobierających to świadczenie. W 2024 roku Ośrodek dokonywał wypłat średnio około 14 świadczeń pielęgnacyjnych miesięcznie. Zmiany prawne spowodowały wygaszenie innych świadczeń opiekuńczych przysługujących opiekunom osób dorosłych, na rzecz wprowadzonego świadczenia wspierającego wypłacanego przez ZUS. Wydatki na świadczenia opiekuńcze wypłacane w gminie wzrastają ze względu na ich kwotę - corocznie waloryzowaną. Wzrasta również kwota odprowadzanych od nich składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne (kwota składek ustalana jest procentowo od wypłacanej kwoty). Można zatem uznać, że pozostaje zapewnione finansowe wsparcie dla rodzin z dziećmi, które ze względu na doświadczenie niepełnosprawności wymagają dodatkowego wsparcia i opieki ze strony opiekuna dziecka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jabłoń na lata 2026 – 2030

	Kwota świadczeń wypłaconych przez GOPS w Jabłoni w latach:					
Świadczenia opiekuńcze	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Zasiłek pielęgnacyjny - ogółem	222 597,00	241 493,00	232 244,00	231 164,00	236 776,00	243 252,00
Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	337 34,00	392 51,00	403 62,00	481 32,00	496 43,00	530 97,00
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	83313,00	83098,00	76839,00	72954,00	70364,00	66695,00
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2374,00
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	105550,00	119144,00	115043,00	110078,00	116769,00	121086,00
Świadczenie pielęgnacyjne	167058,00	219353,00	238754,00	286907,00	350801,00	488878,00
Specjalny zasiłek opiekuńczy	19630,00	7440,00	7440,00	12760,00	14880,00	3720,00
Świadczenia opiekuńcze ogółem - Zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy	409285,00	468286,00	478438,00	530831,00	602457,00	913106,00

Kwota świadczeń opiekuńczych wypłaconych przez GOPS w Jabłoniu w latach: 2019-2024r.

- Zasiłek pielęgnacyjny – ogółem
- Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka
- Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności
- Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat
- Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia
- Świadczenie pielęgnacyjne
- Specjalny zasiłek opiekuńczy
- Świadczenia opiekuńcze ogółem

1.2. Świadczenia z pomocy społecznej

W 2023 r. pomoc uzyskało 235 osób, podobnie jak w 2024 r. Dane wskazują na utrzymującą się liczbę osób potrzebujących, co świadczy o stałym poziomie potrzeb społecznych oraz o braku skutecznych narzędzi umożliwiających trwałe usamodzielnienie się beneficjentów. W 2023 r. świadczenia przyznano 127 osobom, a w 2024 po 113 osób. Spadek wskazuje na częściowe zmniejszenie potrzeb materialnych oraz na zmiany w kwalifikowalności i bardziej rygorystycznych kryteriach przyznawania świadczeń. Liczba osób długotrwale korzystających z pomocy wzrosła z 68 (2023) do 69 (2024) – co daje niepokojący sygnał wskazujący na trudności w wychodzeniu z systemu pomocy i potrzebę działań aktywizacyjnych.

a) Struktura wiekowa beneficjentów

- Wśród osób w wieku 0–17 lat odnotowuje się spadek z 64 (2023) do 58 (2024) – co oznacza zmniejszenie liczby rodzin z dziećmi objętych pomocą.
- Osoby w wieku produkcyjnym: spadek z 54 do 39 – oznacza zarówno większą aktywność zawodową jak ograniczenie kwalifikowalności.
- Wśród osób w wieku poprodukcyjnym nastąpił wzrost z 9 do 16 co świadczy o rosnących potrzebach seniorów, np. samotność, niskie dochody, choroby.

b) Struktura rodzinna

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej utrzymuje się na stabilnym poziomie (73 w 2023, 72 w kolejnych latach). Spadła jednak liczba osób w tych rodzinach z 215 do 189, co wskazuje na zmniejszanie się rodzin z uwagi na: migracje młodszych członków rodziny w kierunku większych aglomeracji oraz depopulację związaną ze starzeniem się lokalnej społeczności. Nastąpił także spadek liczby kobiet korzystających z pomocy, także tej długotrwałej. Te przypadki najczęściej są związane z uzyskaniem praw emerytalnych kobiet.

Systematycznie maleje liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej. Jest to proces ogólnokrajowy, co przedstawiają dane w tabeli dotyczące skali gminy, powiatu i województwa. Zjawisko to rozpoczęło się wraz z pojawieniem się w analizowanym okresie programu pomocy finansowej dla rodzin posiadających dzieci – świadczenie wychowawcze (tzw. „800 +”). Niewątpliwie wsparcie finansowe spowodowało, że rodziny wielodzietne przestały być beneficjentami pomocy innej niż pomoc żywnościowa w formie: artykułów żywnościowych czy dopłaty do posiłków w szkole.

	Liczba świadczeniobiorców					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gmina	27	261	231	224	205	187
Powiat	43	412	369	327	290	283
Województw	53	511	458	391	357	325

Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji.

Do przyczyn korzystania z pomocy społecznej w Gminie Jabłoń wciąż należą odpowiednio (od najczęściej występujących): ubóstwo, długotrwała bądź ciężka choroba, bezrobocie, niepełnosprawność, wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm, oraz trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Przyczyna korzystania z pomocy	Liczba	Typ rodziny			
Powód przyznania	Ogółem	1-	2-	3-	4 i więcej
Ubóstwo	76	23	15	13	25
Długotrwała lub	45	19	13	5	8
Bezrobocie	42	12	10	7	13
Niepełnosprawność	38	13	9	6	10
Wielodzietność	20	0	0	0	20

c) Wnioski i rekomendacje

- Utrzymująca się liczba beneficjentów wskazuje na stałe zapotrzebowanie na pomoc, szczególnie wśród osób starszych i dzieci.
- Należy rozważyć wdrażanie kontraktów socjalnych, by przejść od biernej pomocy do aktywizacji.
- Wzrost liczby seniorów wśród odbiorców pomocy to sygnał potrzeby tworzenia specjalnych programów dla osób starszych (np. opieka sąsiedzka, wsparcie psychologiczne, wolontariat, usługi transportu dla osób starszych typu „door to door”).
- Konieczne jest ciągłe monitorowanie potrzeb lokalnej społeczności oraz dostosowywanie form wsparcia do zmieniających się warunków demograficznych i społecznych.

2. Ubóstwo

Z badania ankietowego mieszkańców Gminy wynika, 76% respondentów problem ubóstwa w Gminie Jabłoń jest istotny i bardzo istotny. Znajduje się w czołówce trzech ocenionych jako najważniejszych problemów społecznych mieszkańców Gminy. Zaraz za bezrobociem i uzależnieniem od alkoholu. Liczba pozytywnych odpowiedzi, oraz same osoby zgłaszające się po pomoc do GOPS potwierdzają występowanie problemu ubóstwa na objętym analizą obszarze. Celem wsparcia w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej i materialnej skierowanej do osób najuboższych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy pomoc adresowaną do różnych grup potrzebujących. Jest to wsparcie dla najuboższych mieszkańców Gminy Jabłoń w różnych formach:

1. finansowe (jednorazowe bądź okresowe) w postaci różnego rodzaju zasiłków przyznawanych na podstawie ustawy o pomocy społecznej;
2. niefinansowe:
 - a) materialne - pod postacią produktów żywnościowych pozyskiwanych z Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową na lata 2021-2027r.; finansowanie obiadów dla dzieci w szkole;
 - b) niematerialne jak sprawienie pogrzebu dla osób samotnych bądź najuboższych

3. Bezrobocie

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Parczewie wynika, iż następuje systematyczny spadek o 16 osób w ciągu 2 lat (**czyli ok. 17%**) bezrobocia rejestrowanego, zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet.

Rok	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2022	96	39	57
2023	94	38	56
2024	80	33	47

Zmniejszenie bezrobocia rejestrowanego częściowo jest efektem wzrostu aktywizacji zawodowej, migracji zarobkowej oraz wzrostu zatrudnienia w regionie. Wskaźniki te nie są jednak miarodajne z uwagi na brak danych co do skali bezrobocia nierejestrowanego. Z uwagi

na rolniczy charakter gminy wiele osób posiada ubezpieczenie KRUS jako domownik gospodarstwa rolnego, nie potrzebując tym samym ubezpieczenia oferowanego przez Urząd Pracy, podejmuje pracę sezonową lub dorywczą – nie mając stałego źródła dochodu.

Dane dotyczące rynku pracy w 2024 roku wskazują, że liczba ofert pracy zgłoszonych do PUP Parczew wynosiła 1097. W porównaniu do liczby bezrobotnych - 80 osób, co oznacza, że ponad 13 ofert pracy przypadało na 1 osobę bezrobotną. Trendy te wskazują wyraźny niedobór pracowników lub niedopasowanie ofert do kwalifikacji lokalnych mieszkańców oraz na występowanie barier z zakresu: kwalifikacji, mobilności, dojazdu, motywacji, opieki nad dziećmi/seniorami.

W latach 2023-2024 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłoniu w współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Parczewie oraz innymi ośrodkami pomocy w powiecie parczewskim, realizował projekt pilotażowy „Czas na Młodych - Punkt Doradztwa dla młodzieży w powiecie parczewskim” dofinansowany ze środków rezerwy Funduszu Pracy, będącej w dyspozycji Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, w ramach którego funkcjonował Punkt Doradztwa. Projekt skierowany był do osób do 30 roku życia zamieszkałych na terenie powiatu parczewskiego, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Parczewie jako osoba bezrobotna lub poszukująca pracy.

W ramach PUNKTU DORADZTWA osoby młode uzyskały możliwość indywidualnych konsultacji w zakresie informacji i dostępu do zintegrowanych następujących usług:

- aktywizacji zawodowej i poradnictwa zawodowego;
- informacji w zakresie możliwych form pomocy społecznej;
- doradztwa psychologicznego;
- doradztwa w zakresie edukacji;
- doradztwa w zakresie zdrowia i profilaktyki zdrowotnej;
- doradztwa w zakresie możliwości mieszkaniowych;
- doradztwa prawnego i ekonomiczno-finansowego.

4. Trudności opiekuńczo - wychowawcze

Na terenie Gminy Jabłoń mamy około 8 rodzin wymagających wsparcia asystenta rodziny. Do roku 2024 asystent rodziny zatrudniany była w oparciu o umowę zlecenie. Od 2025 roku GOPS w Jabłoniu zatrudnia pracownika na stanowisku asystenta rodziny w ramach projektu „**Integracja społeczna osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem w gminie**

Jabłoń” realizowanego ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Projekt zakłada realizację usług wspierających i interwencyjnych dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, dysfunkcją i niewydolnością wychowawczą. Świadczone jest wsparcie przez usługi w środowisku dla rodzin wychowujących dzieci, w tym przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. W kolejnych latach przewidywany jest rozwój środowiskowych form i placówek wsparcia dziennego (integracyjna świetlica środowiskowa), rozwój asystentury rodzinnej, poradnictwa specjalistycznego, diagnozy i terapii, mediacji, rodzin wspierających, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotowości dzieci.

Pomoc ta jest adresowana do rodzin z dziećmi, nie radzących sobie w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych .

Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny

	018	019	020	021	022	023	024
Liczba asystentów rodziny w gminie	1	1	1	1	1	1	1
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystentów rodziny	7	8	8	9	10	9	7

Osoby w trudnej sytuacji życiowej, z różnych przyczyn bezradne życiowo wymagają działań pomocowych polegających na wsparciu w załatwianiu spraw urzędowych, w których zaniedbania mogą prowadzić do kolejnych trudności życiowych, czy innego rodzaju pracy socjalnej jak reakcje w sytuacjach wymagających interwencji kryzysowej; mediacje w sytuacjach konfliktowych, i. t. p.

5. Problem uzależnień w Gminie Jabłoń – analiza wyników ankiety

W przeprowadzonej ankiecie mieszkańcy Gminy Jabłoń dokonali subiektywnej oceny skali występowania różnych rodzajów uzależnień w swoim otoczeniu. Respondenci klasyfikowali każde zjawisko jako: bardzo powszechne, dość powszechne, dość rzadkie, bardzo rzadkie lub niewystępujące. Wyniki wskazują na istotne różnice w postrzeganiu poszczególnych problemów.

1. Najczęściej wskazywane uzależnienia:

Za najbardziej powszechne uzależnienia w środowisku lokalnym uznano:

- Nikotynizm – łącznie 91% respondentów określiło go jako bardzo powszechny (39%) lub dość powszechny (52%),
- Alkoholizm – łącznie 90% (24% bardzo powszechny, 66% dość powszechny),
- Sicioholizm (uzależnienie od Internetu) – 63% (5% bardzo powszechny, 58% dość powszechny).

2. Uzależnienia uznane za mało powszechne lub rzadko występujące

a) Z kolei za najrzadziej występujące uzależnienia uznano:

- Uzależnienie od hazardu – 71% wskazań jako bardzo rzadkie (51%) lub niewystępujące (20%),
- Zakupoholizm – 83% (44% bardzo rzadkie, 39% niewystępuje),
- Pracoholizm – 78% (44% bardzo rzadkie, 34% niewystępuje),
- Zaburzenia odżywiania – 66% (39% bardzo rzadkie, 27% niewystępuje).

b) Zjawiska o umiarkowanym poziomie dostrzegalności

Narkomania została przez większość mieszkańców oceniona jako zjawisko dość rzadkie (49%) lub bardzo rzadkie (37%), natomiast jedynie 12% uznało ją za powszechną (2% bardzo, 10% dość powszechna). To może wskazywać na jej ukryty charakter lub nieduże rozpowszechnienie w lokalnym środowisku.

5.1. Postawy wobec alkoholu i skala jego spożycia wśród mieszkańców Gminy Jabłoń

Spożywanie alkoholu od dawna wpisane jest w obyczajowość społeczeństwa polskiego. Częstość i skala jego konsumpcji prowadzą do powstania społecznych norm, które w pewnym stopniu przyzwalają na nadmierne picie, co czyni alkohol integralną częścią życia towarzyskiego. Jak wykazało ogólnopolskie badanie CBOS z 2019 roku, aż 91% Polaków uznaje nadużywanie alkoholu za poważny problem społeczny. W tym kontekście interesujące są wyniki lokalnego badania postaw wobec alkoholu, przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Gminy Jabłoń.

5.2. Wiek inicjacji alkoholowej

Jednym z niepokojących wyników badania jest deklarowany wiek pierwszego kontaktu z alkoholem. Aż 42% mieszkańców po raz pierwszy sięgnęło po alkohol przed ukończeniem 15. roku życia, a kolejne 24% między 16. a 18. rokiem życia. Jedynie 32% mieszkańców rozpoczęło spożywanie alkoholu dopiero po uzyskaniu pełnoletniości. Wczesna inicjacja alkoholowa wiąże się z wyższym ryzykiem rozwoju uzależnienia w dorosłym życiu.

5.3. Częstotliwość i ilości spożywanego alkoholu

Najwięcej respondentów zadeklarowało, że pije alkohol kilka razy w roku (45%) lub kilka razy w miesiącu (29%). Regularne spożywanie (raz w tygodniu lub częściej) deklaruje łącznie 16% mieszkańców, z czego 2% pije niemal codziennie.

Jeśli chodzi o ilość spożywanego alkoholu jednorazowo, to:

- 42% sięga po 3–4 porcje alkoholu (np. 3–4 piwa, kieliszki wina lub wódki),
- 24% ogranicza się do 1–2 porcji, co może sugerować częste spożycie przekraczające tzw. niskie ryzyko szkód zdrowotnych.

5.4. Dostępność alkoholu w środowisku lokalnym

Zdecydowana większość respondentów (88%) uważa, że liczba punktów sprzedaży alkoholu w okolicy jest „odpowiednia”. Tylko 5% uważa, że jest ich zbyt wiele, a 7% – że za mało. Oznacza to, że problem łatwej dostępności alkoholu nie jest przez mieszkańców powszechnie dostrzegany.

5.5. Postawy i przekonania na temat alkoholu

Mieszkańcy Gminy Jabłoń wykazują stosunkowo wysoki poziom świadomości dotyczący zagrożeń wynikających z konsumpcji alkoholu:

- 81% nie zgadza się z twierdzeniem, że alkohol zawarty w piwie lub winie jest mniej szkodliwy niż w wódce.
- 47% uważa, że należy ograniczyć dostęp do alkoholu lub kontrolować jego sprzedaż.
- 66% postrzega osoby pijące alkohol jako zagrożenie dla bezpieczeństwa lokalnego środowiska.
- 15% twierdzi, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

- 100% badanych sprzeciwia się picie alkoholu przez kobiety w ciąży.
- 100% nie akceptuje prowadzenia pojazdów po spożyciu nawet niewielkiej ilości alkoholu.
- 93% nie wierzy, że alkohol pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

5.6. Brak wiedzy o miejscach pomocy

Pomimo deklarowanej świadomości ryzyk, aż 78% mieszkańców nie wie, gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od alkoholu. Świadczy to o konieczności działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie lokalnych możliwości wsparcia – zarówno dla osób uzależnionych, jak i ich rodzin.

5.7. Wnioski i rekomendacje

- Zbyt wczesna inicjacja alkoholowa wskazuje na potrzebę działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży.
- Znaczący odsetek osób regularnie pijących oraz spożywających kilka porcji alkoholu jednorazowo może świadczyć o ryzyku problemów zdrowotnych i społecznych w przyszłości.
- Pozytywnym zjawiskiem jest wysoki poziom wiedzy mieszkańców na temat zagrożeń wynikających z picia alkoholu.
- Brak wiedzy o dostępnych formach pomocy dla osób z problemem alkoholowym wymaga pilnych działań informacyjnych – np. kampanii społecznej, ulotek, szkoleń i dystrybucji informacji przez instytucje samorządowe i lokalne placówki zdrowia.

6. Przemoc w rodzinie

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej (art. 2 ust. 1 pkt 1), przemoc domowa rozumiana jest jako jednorazowe lub powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną wobec osoby bliskiej. Działania te mogą naruszać podstawowe prawa człowieka – takie jak godność, zdrowie, wolność czy nietykalność cielesna – oraz powodować cierpienie fizyczne lub psychiczne. Co istotne, **nowa definicja osoby doznającej przemocy domowej** uwzględnia szeroki zakres relacji rodzinnych i bliskich, obejmując m.in. byłych małżonków, osoby żyjące

w nieformalnych związkach, osoby wspólnie zamieszkujące lub gospodarujące, a także świadków przemocy – zwłaszcza małoletnich. Przemoc domowa – szczególnie psychiczna – jest zjawiskiem **trudnym do uchwycenia w badaniach społecznych**. Wynika to z faktu, że osoby jej doświadczające często nie identyfikują siebie jako ofiary, racjonalizują lub usprawiedliwiają działania sprawcy. Strach, wstyd oraz zależność ekonomiczna i emocjonalna utrudniają ujawnienie doświadczanej przemocy, a tym samym – dostęp do pomocy.

6.1. Procedura Niebieskiej Karty

W 2024 roku na terenie Gminy Jabłoń odnotowano wyraźny wzrost liczby założonych Niebieskich Kart – 9 przypadków, w porównaniu do 4 w roku 2023 oraz 6 w 2022 roku. To największa liczba interwencji w ramach tej procedury w ciągu ostatnich trzech lat. Znacząco wzrosła również liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy – w 2024 roku było to 9 osób, w tym 7 kobiet i po raz pierwszy 2 dzieci. W poprzednich latach wsparcie obejmowało wyłącznie dorosłe kobiety. Nie odnotowano przypadków pomocy mężczyznom jako ofiarom przemocy.

Wzrosła również liczba osób stosujących przemoc, wobec których podjęto działania – z 4 osób w 2023 roku do 9 w 2024 roku. Wśród sprawców dominują mężczyźni (8 osób), jednak po raz pierwszy odnotowano przypadek kobiety jako osoby stosującej przemoc.

Z roku na rok rośnie też liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego. W latach 2022 i 2023 było to po 7 rodzin, natomiast w 2024 roku wsparciem objęto już 12 rodzin. Bardzo wyraźny wzrost nastąpił również w liczbie spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego – z 5 w 2023 roku do aż 18 w 2024 roku.

Dane z 2024 roku wskazują zarówno na wzrost przypadków przemocy domowej, jak i na intensyfikację działań interwencyjnych i pomocowych. Może to świadczyć o pogłębiającym się problemie, ale również o większej skuteczności w jego identyfikowaniu, zgłaszaniu i reagowaniu. Obecność dzieci wśród ofiar przemocy oraz kobiet wśród sprawców wskazuje na potrzebę dalszego monitorowania zmian w charakterze przemocy domowej oraz konieczność prowadzenia działań edukacyjnych i prewencyjnych wśród mieszkańców gminy.

6.2. Wnioski z badań lokalnych – Gmina Jabłoń

Badanie przeprowadzone wśród mieszkańców Gminy Jabłoń nie zawierało bezpośrednich pytań o doświadczanie lub stosowanie przemocy, ale pozwoliło na oszacowanie skali zjawiska w sposób pośredni. Wynika z niego, że:

- 14% respondentów ma podejrzenia, że zna osoby (osobiście lub ze słyszenia), które doświadczają przemocy w rodzinie.
- Można założyć, że skala zjawiska może być znacznie większa, ponieważ przemoc domowa to problem silnie ukrywany społecznie.
- Niski poziom ujawniania przemocy może wskazywać na braki w dostępności do pomocy, niewystarczającą edukację społeczną lub strach przed konsekwencjami.

6.3. Rekomendacje i potrzeby lokalnej społeczności

Z powyższych danych wynika potrzeba wzmocnienia lokalnych działań w zakresie:

- edukacji mieszkańców na temat tego, czym jest przemoc i jak ją rozpoznawać,
- informowania o dostępnych formach pomocy – w tym o roli gminnego zespołu interdyscyplinarnego, punktów konsultacyjnych, telefonu zaufania itp.,
- budowania zaufania do instytucji pomocowych (np. OPS, policji, poradni psychologicznych),
- szkoleń dla świadków przemocy, aby wiedzieli, jak reagować i gdzie zgłaszać podejrzenia,
- wprowadzenia lokalnych kampanii informacyjnych skierowanych zarówno do ofiar, jak i sprawców przemocy.

Choć tylko 14% mieszkańców Gminy Jabłoń deklaruje znajomość przypadków przemocy w rodzinie, liczba ta prawdopodobnie nie oddaje realnej skali zjawiska. Przemoc domowa jest często ukrywana – również przez osoby jej doświadczające – dlatego konieczne jest wprowadzenie systemowych działań profilaktycznych i edukacyjnych, które zwiększą świadomość społeczną, dostępność pomocy oraz gotowość do reagowania.

7. Przestępczość w Gminie Jabłoń

W analizowanym okresie na terenie Gminy Jabłoń odnotowano pozytywne zmiany w zakresie interwencji związanych z używaniem alkoholu i narkotyków. Liczba takich interwencji systematycznie malała: z 32 przypadków w 2022 roku, przez 25 w 2023 roku, do 20 w 2024 roku. Utrzymuje się natomiast na stałym, niskim poziomie liczba mandatów za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości (po 3 mandaty w latach 2023 i 2024). Spadek tych danych może świadczyć o skuteczności prowadzonych działań profilaktycznych lub zmniejszającym się problemie używek w przestrzeni publicznej.

Jednocześnie odnotowano niepokojący wzrost liczby przypadków prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu lub narkotyków – z 5 w 2022 roku do 8 w 2024 roku. Taki trend może wskazywać na potrzebę zintensyfikowania kontroli drogowych oraz kampanii edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa na drogach.

Wzrost zanotowano również w liczbie zakłóceń porządku publicznego – z 6 przypadków w 2023 roku do 13 w 2024 roku, co stanowi najwyższy wynik w omawianym okresie. Może to świadczyć o narastających problemach społecznych lub napięciach w przestrzeni publicznej.

Z danych policji wynika, że w zakresie przemocy domowej liczba interwencji jest zmienna – 5 w 2022 roku, 2 w 2023 roku i ponownie 5 w 2024 roku. W ostatnim roku pojawił się pierwszy przypadek kobiety jako sprawcy przemocy wobec dziecka. W 2024 roku, podobnie jak w 2022, podczas dwóch interwencji obecne były dzieci. Powyższe zdarzenia sygnalizują konieczność ochrony najmłodszych świadków przemocy. Dane dotyczące postępowań karnych wskazują na rosnącą liczbę spraw o znęcanie się nad rodziną – z 1 w 2022 roku do 4 w latach 2023 i 2024. Utrzymuje się także niski, ale stały poziom groźby karalnej (po jednym przypadku w ostatnich dwóch latach). Z kolei liczba postępowań dotyczących uchylania się od obowiązku alimentacyjnego oraz rozpijania małoletnich maleje z roku na rok – z 14 w 2022 roku do 6 w 2024 roku.

Widoczne są zatem pozytywne zmiany w ograniczaniu problemów związanych z alkoholem i narkotykami, jednak wzrost przypadków prowadzenia pojazdów pod wpływem środków odurzających oraz zakłóceń porządku publicznego budzi niepokój. Nie maleje także liczba przypadków przemocy domowej, a jej charakter ulega zmianie, obejmując nowe grupy osób doznających przemocy i jej sprawców. Dane te wskazują na potrzebę kontynuacji i rozszerzenia działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz wspierających ofiary przemocy.

8. Opieka nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi

Gmina Jabłoń podejmuje kompleksowe działania na rzecz wsparcia osób starszych oraz z niepełnosprawnościami. Odpowiadając na rosnące potrzeby tej grupy społecznej, samorząd wdraża zarówno świadczenia finansowe, jak i formy pomocy instytucjonalnej, środowiskowej i aktywizującej. Wśród osób korzystających z pomocy społecznej rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym. To sygnał starzenia się społeczności lokalnej i konieczności intensyfikacji działań w zakresie opieki senioralnej.

Formy wsparcia realizowane przez gminę

- **Usługi opiekuńcze w formie pomocy sąsiedzkiej**

W 2024 roku w ramach działań programu Korpus Wsparcia Seniorów świadczone były w Gminie Jabłoń usługi opiekuńcze w formie pomocy sąsiedzkiej. Obecnie ta forma pomocy nie jest kontynuowana, na rzecz innych form – wymienionych poniżej.

- **Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania**

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia na podstawie umowy zlecenia osoby świadczące usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osób potrzebujących. Liczba godzin świadczonej pomocy jest ustalana indywidualnie, w zależności od potrzeb. Wsparcie jest skierowane do osób niezdolnych do samodzielnego funkcjonowania ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność. Udzielana pomoc dotyczy czynności higienicznych, przygotowywania posiłków, robienia zakupów i utrzymania kontaktów społecznych, szczególnie istotne dla osób samotnych lub będących w rodzinie gdzie osoby najbliższe takiej pomocy nie są w stanie zapewnić.

- **Opieka wytchnieniowa**

W ramach czasowego odciążenia opiekunów faktycznych, gmina organizuje opiekę wytchnieniową – zarówno w formie środowiskowej, jak i instytucjonalnej. Rozwiązanie to pozwala rodzinom osób zależnych na regenerację sił, jednocześnie zapewniając bezpieczeństwo podopiecznym.

- **Asystent osoby z niepełnosprawnością**

To rządowa inicjatywa realizowana przez GOPS w Jabłoniu skierowana do dzieci oraz dorosłych z orzeczoną niepełnosprawnością, mająca na celu wsparcie ich w codziennym funkcjonowaniu i aktywizację społeczną. Asystent pomaga m.in. w czynnościach samoobsługowych, poruszaniu się, załatwianiu spraw urzędowych oraz uczestnictwie w życiu społecznym i kulturalnym. Program umożliwia osobom z niepełnosprawnością większą samodzielność, a ich rodzinom – odciążenie w opiece.

- **Dzienny Dom Pomocy w Kolanie**

Placówka zapewnia dzienną opiekę seniorom oraz osobom z niepełnosprawnościami. Oferuje posiłki, terapię zajęciową, wsparcie psychologiczne, działania integracyjne i kulturalne. Uczestnicy mają możliwość codziennych kontaktów społecznych i aktywności, co poprawia ich kondycję psychiczną i fizyczną.

- **Dom Pomocy Społecznej w Kalince**

Na terenie Gminy Jabłoń dla osób wymagających całodobowej opieki funkcjonuje DPS w Kalince. Placówka pod zarządem Starostwa Powiatowego w Parczewie zapewnia zakwaterowanie, pielęgnację, wsparcie medyczne i opiekę terapeutyczną. Jest to istotna forma pomocy dla osób starszych i przewlekle psychicznie chorych, które nie mogą pozostać w swoim środowisku.

- **Aktywny Klub Seniora**

Klub Seniora w Gminie Jabłoń to przestrzeń dla starszych mieszkańców, którzy chcą aktywnie spędzać czas. Organizowane są spotkania integracyjne, warsztaty tematyczne, zajęcia ruchowe i edukacyjne. Klub nie tylko przeciwdziała samotności, ale też wspiera rozwój osobisty i aktywizację społeczną seniorów.

- **Współpraca interdyscyplinarna**

Osoby starsze i niepełnosprawne są często również beneficjentami działań Zespołu Interdyscyplinarnego, zwłaszcza w przypadkach zagrożenia przemocą domową. W 2024 roku liczba spotkań zespołu wzrosła do 18, co wskazuje na większą aktywność w zakresie ochrony osób wrażliwych i koordynacji usług wsparcia.

- **Program żywnościowy UE (FEAD 2021–2027)**

Gmina Jabłoń uczestniczy w programie Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021–2027, dzięki któremu osoby o niskich dochodach mogą otrzymać żywność.

W ostatnich latach Gmina Jabłoń rozwija wszechstronną opiekę nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, opartą na połączeniu usług środowiskowych, dziennych, całodobowych oraz aktywizacyjnych. Rozbudowa oferty usług świadczy o rosnącej trosce o jakość życia i godne starzenie się mieszkańców Gminy.

9. Analiza SWOT w kontekście sytuacji społecznej Gminy Jabłoń (2026–2030)

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Zintegrowana infrastruktura pomocy społecznej (DDP w Kolanie, DPS w Kalince, opieka środowiskowa)	Postępujące starzenie się ludności i odpływ młodzieży
Aktywność lokalna: Klub Seniora, biblioteka, wydarzenia integracyjne	Ograniczona liczba lokalnych miejsc pracy i konieczność migracji zarobkowej
Skuteczność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych (FERS, PROW, NCK, PFRON)	Niewystarczające kadry w pomocy społecznej przy rosnących potrzebach
Spadek bezrobocia i wzrost udziału w programach aktywizacyjnych	Stała obecność przemocy domowej, uzależnień i niska skala profilaktyki społecznej
SZANSE	ZAGROŻENIA
Fundusze UE i krajowe: rozwój usług społecznych i infrastruktury opiekuńczej	Depopulacja i odpływ młodych mieszkańców
Wprowadzenie Tele opieki, usług mobilnych, punktów wsparcia senioralnego	Rosnące potrzeby społeczne przy ograniczonych zasobach budżetowych gminy
Partnerstwa z NGO i parafiami – rozwój wolontariatu, przeciwdziałanie izolacji społecznej	Wykluczenie cyfrowe i bieda pokoleniowa na terenach wiejskich
Aktywizacja młodzieży: wolontariat, edukacja obywatelska, inicjatywy lokalne	Nasilające się problemy uzależnień, przemocy i zakłóceń porządku publicznego

10. Wnioski strategiczne

- **Wzmocnienie kadry i infrastruktury pomocy społecznej**, w tym rozwój form wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.

- **Rozbudowa współpracy lokalnej i międzysektorowej**, jako odpowiedź na ograniczenia instytucjonalne.
- **Aktywne korzystanie z funduszy zewnętrznych**, szczególnie w zakresie rozwoju usług społecznych i integracji mieszkańców.
- **Rozwój oferty dla młodzieży**, łączący edukację, wolontariat i działania obywatelskie.
- **Stale podtrzymywanie więzi społecznych** poprzez wydarzenia kulturalne, międzypokoleniowe i edukacyjne.

V. Struktura i założenia realizacji strategii

1. Misja i wizja Gminy Jabłoń

Gmina Jabłoń to wspólnota oparta na solidarności, tradycji i aktywnym współdziałaniu mieszkańców. Jej misją jest tworzenie warunków do godnego życia, szczególnie osób starszych, rodzin i młodzieży – poprzez rozwój usług społecznych, wzmacnianie więzi międzyludzkich oraz wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i edukacji. Gmina dąży do zapewnienia mieszkańcom bezpieczeństwa socjalnego, aktywności obywatelskiej i szans rozwojowych, przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.

W 2030 roku Gmina Jabłoń będzie nowoczesną i przyjazną społecznie gminą wiejską, która skutecznie łączy tradycję z innowacją. Będzie miejscem, gdzie seniorzy i osoby wymagające wsparcia czują się bezpieczne i otoczone opieką, a młodzi ludzie mają przestrzeń do nauki, pracy i realizacji swoich pasji. Dzięki współpracy z mieszkańcami, organizacjami społecznymi i partnerami zewnętrznymi, gmina będzie rozwijać się w sposób zrównoważony, przeciwdziałając wykluczeniu i depopulacji. Jabłoń stanie się symbolem małej wspólnoty, która działa razem – z myślą o przyszłości.

2. Cele, zadania Strategii i harmonogram zadań

Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Jabłoń poprzez rozwój usług społecznych, aktywizację lokalnej społeczności oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przy jednoczesnym wzmacnianiu solidarności międzypokoleniowej, bezpieczeństwa socjalnego i lokalnego potencjału rozwojowego.

Cele szczegółowe i zadania strategii

W kontekście rozpoznanych problemów społecznych i przeprowadzanej analizy SWOT zostały ujawnione obszary wymagające interwencji instytucji odpowiedzialnych za ich rozwiązywanie. Należy przyjąć, że skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych zależy od współpracy tych instytucji ze środowiskami lokalnymi; współpracy instytucji oraz jednostek czy rodzin, których celem powinno być przezwyciężanie trudnej sytuacji. To współdziałanie w perspektywie realizacji do 2030 r. powinno być nakierowane na kształtowanie postaw, wartości i zachowań sprzyjających budowaniu wspólnoty, kooperacji, kreatywności, otwartości oraz komunikacji, jak również wzmacnianie postaw prospołecznych.

Adresatami pomocy społecznej powinni być wszystkie osoby wymagające wsparcia społecznego, a w szczególności osoby w podeszłym wieku i osoby z niepełnosprawnościami, rodziny oraz dzieci znajdujące się w trudniej sytuacji materialnej, kryzysowej, z problemami wychowawczymi oraz osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym długotrwale bezrobotni i osoby uzależnione.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jabłoń na lata 2026 – 2030

Cel strategiczny	Strategiczny kierunek działań	Zadania	Beneficjenci/odbiorcy	Czas realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Finansowanie	Planowane efekty jakościowe/ilościowe
Wzrost jakości życia mieszkańców	Rozwój usług społecznych na poziomie lokalnym	Opracowanie modelu, rekrutacja kadry, uruchomienie usług wsparcia	Osoby starsze, niepełnosprawne, rodziny w kryzysie	2026–2030	GOPS	Środki własne, Fundusze Europejskie	Utworzenie 1 Centrum, wsparcie 200 osób/rok
Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców	Animowanie działań integracyjnych	Warsztaty, pikniki, spotkania konsultacyjne	Mieszkańcy gminy, NGO	2026–2030	Urząd Gminy, NGO	Budżet Gminy, dotacje	Wzrost inicjatyw oddolnych o 30%
Wsparcie rodzin w wychowaniu dzieci i młodzieży	Rozwój wsparcia rodziny	Warsztaty dla rodziców, zajęcia pozalekcyjne	Rodziny z dziećmi	2026–2030	GOPS, Szkoły	Środki własne, MALUCH+	100 rodzin objętych wsparciem/rok
Przeciwdziałanie wykluczeniu i poprawa bezpieczeństwa społecznego	Wzmocnienie działań profilaktycznych wobec przemocy domowej i uzależnień.	Opiekunowie terenowi, wizyty domowe	Seniorzy 65+, osoby niesamodzielne	2026–2030	GOPS	Programy rządowe, środki własne	80 seniorów objętych usługami/rok
Zmniejszenie bezrobocia	Wsparcie aktywizacji zawodowej	Kursy, warsztaty, pośrednictwo pracy	Osoby bezrobotne, młodzież	2026–2030	GOPS, Urząd Pracy	EFS+, środki własne	50 osób rocznie uczestniczących w kursach

3. Podmiot realizacji strategii i źródła finansowania

Główną instytucją powołaną do przez Gminę Jabłoń do rozwiązywania problemów społecznych jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. GOPS w Jabłoniu będzie koordynował realizację zadań strategicznych, natomiast realizatorami poszczególnych zadań są podmioty gminne wskazane w tabeli powyżej. Będą one realizowały zadania w ramach kompetencji przewidzianych w przepisach prawa, we współpracy z podmiotami zewnętrznymi (kuratorzy sądowi, policja, powiatowe centrum pomocy rodzinie, organizacje pozarządowe, parafie i itd).

Zadania będące ustawowym obowiązkiem gminy (w tym m.in. w ramach wybranych jednostek organizacyjnych) będą finansowane ze środków własnych (w ramach wydatków bieżących i majątkowych), w tym z wykorzystaniem dofinansowania zewnętrznego. Zadania zlecone jednostce samorządowej finansowane będą ze środków budżetu państwa. Działania podmiotów zewnętrznych od gminy będą finansowane ze środków finansowych tych podmiotów (wyłącznie lub przy udziale współfinansowania).

4. Monitoring i ewaluacja Strategii

1. Założenia ogólne

Monitoring i ewaluacja mają na celu:

- sprawdzanie postępów realizacji strategii,
- ocenę skuteczności działań,
- zapewnienie możliwości wprowadzania korekt.

System opiera się na prostych narzędziach raportowania oraz okresowych przeglądach wyników.

2. Monitoring (bieżące śledzenie realizacji)

- Odpowiedzialna jednostka: Urząd Gminy Jabłoń we współpracy z OPS.
- Narzędzia monitoringu:
 - arkusz zbiorczy w Excelu (zestawienie zadań, wskaźników, terminów),

- Zakres monitoringu:

- stopień realizacji zadań (zrealizowane / w trakcie / niezrealizowane),
- wydatkowane środki,
- liczba beneficjentów (np. seniorów, rodzin, osób bezrobotnych).

- Częstotliwość:

- raport roczny (dla kierownictwa GOPS/UG),
- ewaluacja końcowa dla Rady Gminy.

3. Ewaluacja (ocena efektów i skuteczności)

- Rodzaje ewaluacji:

- bieżąca – przy okazji raportu rocznego,
- końcowa – w roku 2030, podsumowująca całą strategię.

- Metody:

- analiza danych ilościowych (np. liczba uczestników programów, liczba nowych usług),
- ankiety wśród beneficjentów (seniorzy, młodzież, rodziny),
- spotkania konsultacyjne z NGO, sołtysami i radnymi.

- Zakres oceny:

- stopień osiągnięcia celów i wskaźników,
- efektywność finansowa,
- satysfakcja mieszkańców,
- rekomendacje na kolejne lata.

4. Harmonogram monitoringu i ewaluacji

Rok	Raport roczny	Ewaluacja końcowa
2026	✓	—
2027	✓	—
2028	✓	—
2029	✓	—
2030	✓	✓

5. Odpowiedzialność

- Koordynacja – Wójt Gminy Jabłoń.
- Realizacja monitoringu – jednostki gminne (OPS, szkoły, GOPS, referaty UG).
- Ewaluacja – zespół roboczy ds. strategii (urzędnicy + przedstawiciele NGO + radni).

VI. Uwagi końcowe

Skuteczność i poziom realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jabłoń na lata 2021-2025, uzależniona jest od wielu czynników. Czynniki instytucjonalne, jak zaangażowanie administracji samorządowej, współdziałanie pracowników instytucji i organizacji pozarządowych działających na lokalnym terenie, wielkość pozyskanych środków finansowych przeznaczonych na realizację tych zadań mają szansę stanowić dobry potencjał w rozwiązywaniu problemów społecznych jedynie przy współpracy społeczności Gminy – wszystkich mieszkańców ale także poszczególnych grup wymagających wsparcia, rodzin i samych jednostek w chęci przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest szansą na wykorzystanie potencjału wszystkich partnerów polityki społecznej, poprzez uruchomienie procesów aktywizacji społeczności lokalnej, w nadziei na powołanie do życia lokalnych koalicji, porozumień na rzecz realizacji konkretnych projektów i programów społecznych.

Wykorzystanie tej szansy leży głównie po stronie samorządu, który może zaktywizować i włączyć organizacje społeczne i społeczność lokalną do współdziałania.

Przedstawione w Strategii działania są niezbędne do zbudowania podstaw aktywnego wsparcia społecznego, rozwoju mieszkańców gminy oraz zapobiegania marginalizacji i wykluczeniu, a w perspektywie do realizacji misji Gminy Jabłoń.

Autorzy dokumentu wyrażają nadzieję, iż współpraca stron przy realizacji założonych zadań Strategii nie tylko spowoduje poprawę warunków życia na terenie Gminy, zniweluje problemy społeczne występujące na jej obszarze ale także zaowocuje pozytywnym wpływem na zmianę postrzegania poziomu zaangażowania władz lokalnych w rozwiązywaniu problemów społecznych.